

Naučimo prepoznati sumnjive primjerke novca

NAUČIMO PREPOZNATI SUMNJIVE PRIMJERKE NOVCA

HRVATSKA NARODNA BANKA

SADRŽAJ

Naučimo prepoznati sumnjive primjerke novca	3
Karakteristike zaštitnih obilježja novčanica	5
Osnovni načini provjere autentičnosti sumnjive novčanice.	28
Primjeri krivotvorenja zaštitnih obilježja novčanica kune	32
Tumačenje osnovnih pojmova u opisivanju karakteristika novčanica	44
Pravna regulativa o sprečavanju krivotvorenja novca	47

<i>Izdavač:</i>	HRVATSKA NARODNA BANKA Direkcija za izdavačku djelatnost Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb Telefon centrale: 4564-555
<i>Web-adresa:</i>	http://www.hnb.hr
<i>Glavni urednik:</i>	Boris Raguž
<i>Urednica:</i>	mr. sc. Romana Sinković
<i>Dizajn naslovnice:</i>	Vjekoslav Gjergja
<i>Grafički urednik:</i>	Božidar Bengesz
<i>Fotografija:</i>	Božidar Bengesz
<i>Lektorica:</i>	Dragica Platužić
<i>Tisak:</i>	Kratis d.o.o., Zagreb
<i>Tiskano u:</i>	100.000 primjeraka

NAUČIMO PREPOZNATI SUMNJIVE PRIMJERKE NOVCA

Hrvatska narodna banka ovlaštena je Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.) izdavati novčanice i kovani novac kuna i lipa.

Glavni je zadatak pri izvršavanju ovog zakonskog ovlaštenja osigurati zaštitu i integritet novčanica i kovanog novca u optjecaju, a time i povjerenje javnosti u novčanice i kovani novac Republike Hrvatske.

Da bi se postigli navedeni ciljevi, potrebno je zaštititi novčanice u postupku izrade najsuvremenijim zaštitnim obilježjima te održavati kakvoću novčanica u optjecaju na visokoj razini. Budući da se novčanice upotrebom neizbježno habaju, pohabane ili oštećene novčanice potrebno je brzo povući iz optjecaja i zamijeniti ih novim i prikladnim novčanicama.

Održavanjem kakvoće novčanica u optjecaju na visokoj razini omogućit će se brza i pouzdana provjera autentičnosti te njihova nesmetana upotreba pomoću uređaja.

Zaštititi integritet novčanica kao sredstva plaćanja znači brzo uočiti sumnjive primjerke novčanica i hitno ih dostaviti Hrvatskoj narodnoj banci radi tehničke analize i pružanja potpore istragama koje provodi policija u svrhu suzbijanja izrade i raspačavanja krivotvorina.

No, kako bi se mogle uočiti sumnjive novčanice ili prepoznati krivotvorene novčanice, nužno je poznavati izgled i zaštitna obilježja originalnih novčanica. Posebno je važno da karakteristike novčanica izvrsno poznaju osobe koje svakodnevno posluju s njima.

Osobe kojima su novčanice svakodnevno u ruci prva su barijera u zaštiti integriteta novčanica, te se očekuje, osim izvrsnog poznavanja karakteristika originalnih novčanica, da svakodnevnim rukovanjem s novčanicama neprestano razvijaju osjetilo opipa i vida pri dodirivanju, gledanju i titranju novčanicama i trajno memoriraju svojstva originalnih novčanica.

Neprekidna praksa dodirivanja i gledanja originalnih novčanica te zadržavanja u sjećanju izgleda odnosno svojstava originalnih novčanica, uz primjenu potrebnog znanja o njima, svakako će omogućiti da se tijekom izvjesnog razdoblja stekne iskustvo u uočavanju sumnjivih primjeraka novčanica.

Osjeti, pogledaj i titraj uspješna je kombinacija koja će omogućiti brzo povezivanje memoriranih svojstava originalnih novčanica sa svojstvima novčanica koje su predmet provjere, što će rezultirati izdvajanjem sumnjivih primjeraka, nakon čega slijedi detaljna provjera svih zaštitnih obilježja, pomoću pomagala poput UV svjetiljke, povećala, IR kamere ili nekih drugih sofisticiranih uređaja.

Zakoniti izdavači novca tijekom povijesti u neprestanoj su borbi s krivotvoriteljima, posebno u današnjem vremenu kad se danonoćno razvijaju napredni uređaji za vjerno reproduciranje slike, koji omogućuju izradu krivotvorina koje mogu izazvati zabunu u javnosti.

Zbog toga pred zakonitim izdavačima novca stoji veliki izazov – kako zaštititi i osigurati integritet novca – na koji nije moguće uspješno odgovoriti ukoliko osobe koje svakodnevno posluju s novcem nisu educirane za brzo uočavanje sumnjivih primjeraka.

Hrvatska narodna banka u tu je svrhu pripremila niz edukativnih materijala, uključujući i ovu brošuru, kako bi osobe koje prve dolaze u dodir sa sumnjivim primjercima novca uspješno znale prepoznati krivotvoreni novac te spriječiti pokušaje stavljanja takvog novca u optjecaj.

KARAKTERISTIKE ZAŠTITNIH OBILJEŽJA NOVČANICA

UV BOJE i UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

MINITEKST

Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

HRVATSKA NARODNA BANKA

RELJEFNI TISAK

Natpisi "HRVATSKA NARODNA BANKA" i "PET KUNA" osjetni su na dodir.

MIKROTEKST

Mikrotekst jasno čitljiv pod povećalom.

ZAŠTITNA NIT

Zaštitna nit širine 2,5 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "5 HRK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

PRELIJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u zlatnu.

PRELIJEVAJUĆA BOJA

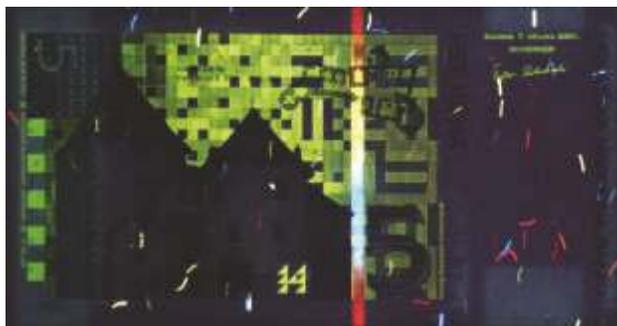
Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u zlatnu.

LATENTNA SLIKA

Skriveni natpis "KUNA" uočljiv je kad se novčanica promatra plošno uz lagano zakretanje.

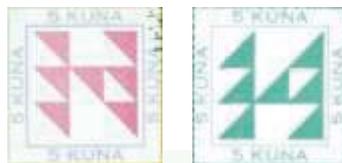

UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

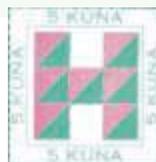
ZAŠTITNA NIT NA LICU NOVČANICE

Zaštitna nit pod UV svjetlom fluorescira u dužinim bojama.

PROZIRNI REGISTAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

ZAGREB, 7. OŽUJKA 2001.
GUVERNER

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u zelenoj boji.

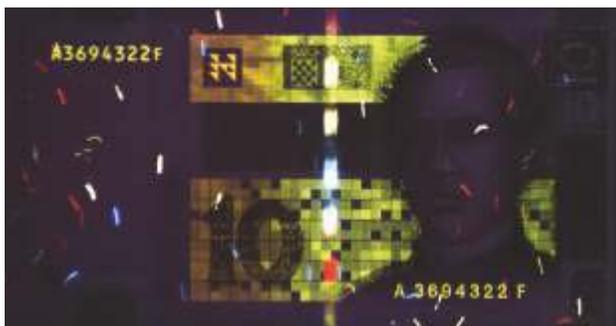
MIKROTEKST

Mikropismo i simboli jasno su čitljivi pod povećalom.

VODENI ZNAK

Višetonski vodeni znak istovjetan portretima na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

UV BOJE I UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

3

MINITEKST

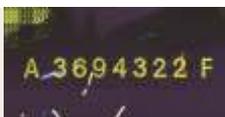
Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

10

HRVATSKA NARODNA BANKA

RELJEFNI TISAK

Natpisi "HRVATSKA NARODNA BANKA" i "DESET KUNA" osjetni su na dodir.

4

MIKROTEKST

Mikrotekst je čitljiv pod povećalom.

8

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepce u obliku kruga, unutar kojeg je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

9

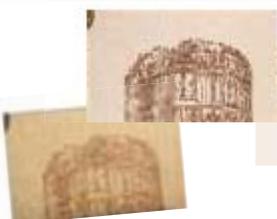

DESET KUNA

PRELIJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u zlatnu.

6

PRELIJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u zlatnu.

6

LATENTNA SLIKA

Skriveni natpis "KUNA" uočljiv je kad se novčanica promatra plošno uz lagano zakretanje.

5

ZAŠTITNA NIT

Zaštitna nit širine 2,5 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "10 HRK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

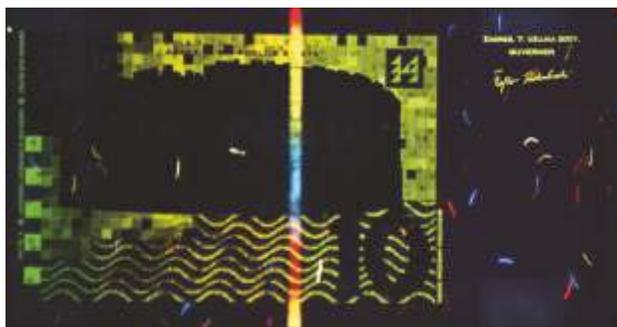
2

ZAŠTITNA NIT NA LICU NOVČANICE

Zaštitna nit pod UV svjetlom fluorescira u duginim bojama.

2

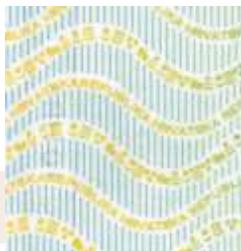
UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

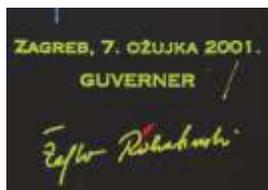
PROZIRNI REGISTRAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

MIKROTEKST

Mikrotekst i simboli jasno su čitljivi pod povećalom.

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u zelenoj boji.

VODENI ZNAK

Višetonski vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

Detalji prigodne optjecajne novčanice od 10 kuna, izdanje 2004. godine

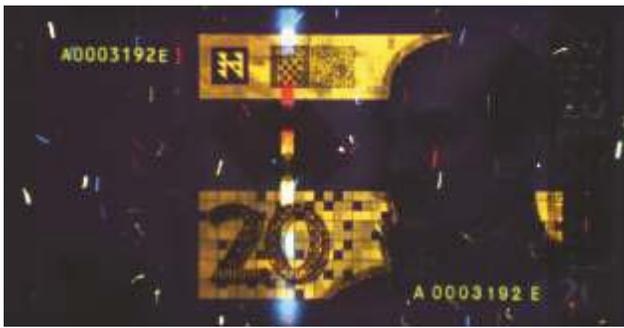
PRELIJEVAJUĆA BOJA

Tekst "OBLJETNICA" otisnut prelijevajućom bojom, kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, mijenja boju iz srebrne u zlatnu i postaje vidljiv broj 10.

MIKROTEKST

Mikrotekst u podlozi jasno je čitljiv pod povećalom.

UV BOJE i UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

3

MINITEKST

Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

10

RELJEFNI TISAK

Natpisi "HRVATSKA NARODNA BANKA" i "DVADESET KUNA" osjetni su na dodir.

4

MIKROTEKST

Mikrotekst jasno čitljiv pod povećalom.

8

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepce u obliku kvadrata, unutar kojeg je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

9

ZAŠTITNA NIT

Zaštitna nit širine 2,5 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "20 HRK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

2

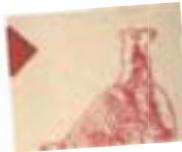

DVADESET KUNA

PRELJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u zlatnu.

6

PRELJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u zlatnu.

6

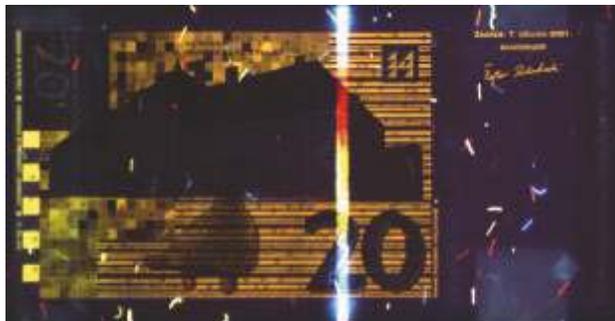

LATENTNA SLIKA

Skriveni natpis "KUNA" uočljiv je kad se novčanicu promatra plošno uz lagano zakretanje.

3

UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

ZAŠTITNA NIT NA LICU NOVČANICE

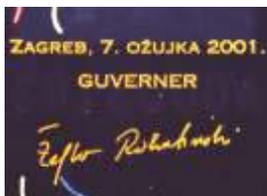
Zaštitna nit pod UV svjetlom fluorescira u duginim bojama.

PROZIRNI REGISTAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

Detalji prigodne optjecajne novčanice od 20 kuna, izdanje 2014.godine

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u narančastoj boji.

MIKROTEKST

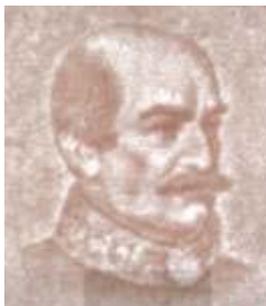
Mikrotekst i simboli jasno su čitljivi pod povećalom.

PRELIJEVAJUĆA BOJA

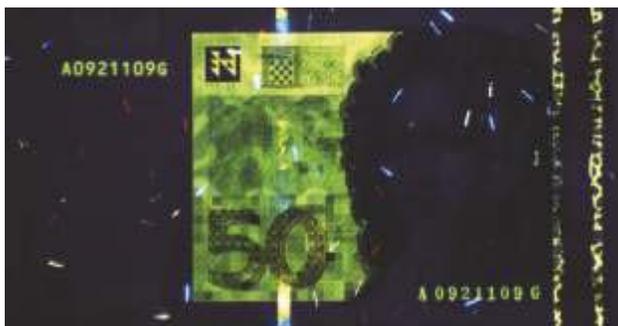
Tekst "OBLJETNICA" otisnut prelijevajućom bojom, kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, mijenja boju iz srebrne u zlatnu i postaje vidljiv broj 20.

MIKROTEKST

Mikrotekst u podlozi jasno je čitljiv pod povećalom.

VODENI ZNAK

Višetonki vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

UV BOJE i UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

3

MINITEKST

Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

HRVATSKA NARODNA BANKA

RELJEFNI TISAK

Natpisi "HRVATSKA NARODNA BANKA" i "PEDESET KUNA" osjetni su na dodir.

4

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepe osobe u obliku kvadrata, unutar kojeg je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

9

PEDESET KUNA

PRELIEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelievajuća boja mijenja se iz srebrne u ružičastu.

6

HOLOGRAM

Kad se novčanica lagano nakreće, u hologramu su vidljivi motiv grada Dubrovnika, naziv novčane jedinice "KUNA" i oznaka nominalne vrijednosti "50", a hologram se prelieva u duginim bojama.

5

ZAŠTITNA NIT

Zaštitna nit širine 2,5 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "50 HRK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

2

MIKROTEKST

Mikrotekst jasno čitljiv pod povećalom.

8

UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

ZAŠTITNA NIT NA NALIČJU NOVČANICE

Zaštitna nit pod UV svjetlom fluorescira u duginim bojama.

PROZIRNI REGISTAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u zelenoj boji.

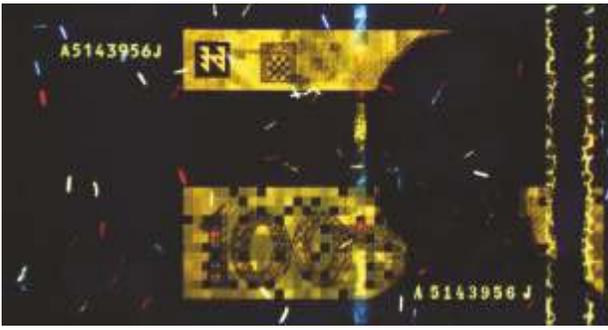
MIKROTEKST

Mikrotekst i simboli jasno su čitljivi pod povećalom.

VOĐENI ZNAK

Višetonski vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

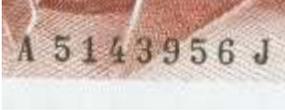
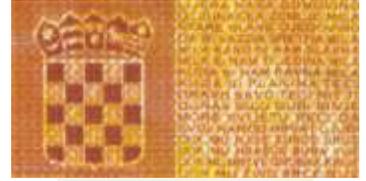

UV BOJE i UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

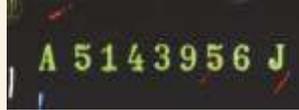
RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

3

MINITEKST

Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

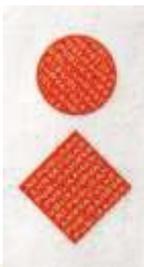

HRVATSKA NARODNA BANKA

RELJEFNI TISAK

Natpisi "HRVATSKA NARODNA BANKA" i "STO KUNA" osjetni su na dodir.

4

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepce u obliku kvadrata i kruga, unutar kojih je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

9

ZAŠTITNA NIT

Zaštitna nit širine 2,5 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "100 HRK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

2

STO KUNA

PRELIJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u ružičastu.

6

HOLOGRAM

Kad se novčanica lagano nakreće, u hologramu je vidljiv motiv crkve sv. Vida, naziv novčane jedinice "KUNA" i oznaka nominalne vrijednosti "100", a hologram se prelijeva u duginim bojama.

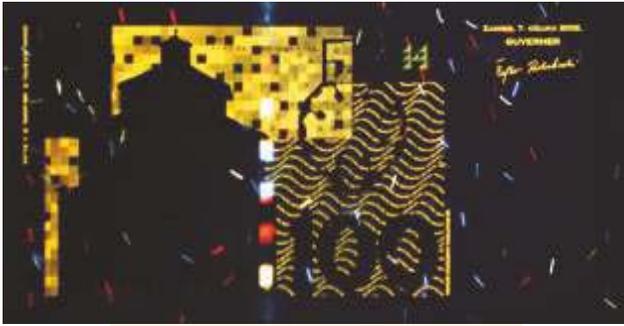
5

MINITEKST

Minitekst jasno čitljiv golim okom.

8

UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

PROZIRNI REGISTAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

ZAJITNA KOVINSKA NIT NA NALIČJU NOVČANICE

Zaštitna nit pod UV svjetlom fluorescira u duginim bojama.

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u oker boji.

MIKROTEKST

Mikrotekst i simboli jasno su čitljivi pod povećalom.

VODENI ZNAK

Višetonski vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

UV BOJE i UV VLAKANCA

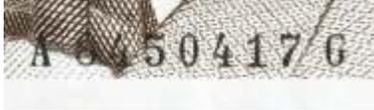
Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

MINITEKST
Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

HRVATSKA NARODNA BANKA

RELJEFNI TISAK

Natpisi "HRVATSKA NARODNA BANKA" i "DVJESTA KUNA" osjetni su na dodir.

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepe osobe u obliku dva kvadrata, unutar kojih je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

ZAŠTITNA NIT

Zaštitna nit širine 2,5 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "200 HRK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

DVJESTA KUNA

PRELIJEVAJUĆA BOJA

Kad se novčanica lagano nakreće pod jakim svjetlom, prelijevajuća boja mijenja se iz srebrne u ružičastu.

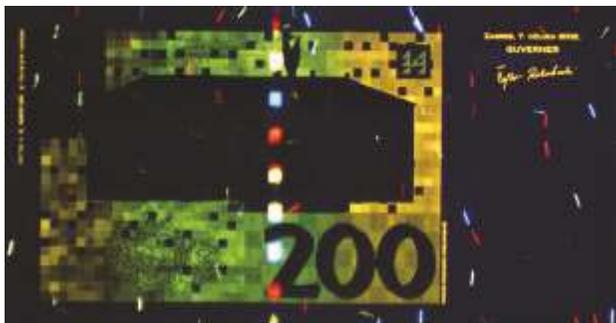

KINEGRAM

Kad se novčanica lagano nakreće, u kinegramu su vidljivi portret Stjepana Radića, koji mijenja položaj iz lijevog u desni poluprofil, naziv novčane jedinice "KUNA" i oznaka nominalne vrijednosti "200", uz prelijevanje u duginim bojama.

MIKROTEKST
Mikrotekst jasno čitljiv pod povećalom.

UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

ZAŠTITNA NIT NA NALIČJU NOVČANICE

Zaštitna nit pod UV svjetlom fluorescira u duginim bojama.

PROZIRNI REGISTRAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

ZAGREB, 7. OŽUJKA 2002.
GUVERNER

ZAGREB, 7. OŽUJKA 2002.
GUVERNER

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u oker boji.

VODENI ZNAK

Višetonki vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

UV BOJE i UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

MINITEKST

Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

NARODNA BANKA HRVATSKE

RELJEFNI TISAK

Natpisi "NARODNA BANKA HRVATSKE" i "PET STOTINA KUNA" osjetni su na dodir.

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepe osobe u obliku kvadrata i kruga, unutar kojih je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

PET STOTINA KUNA

LATENTNA SLIKA

Skriveni natpis "KUNA" uočljiv je kad se novčanica promatra plošno uz lagano zakretanje.

ZAŠITNA NIT

Zaštitna nit širine 1 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "500 HK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

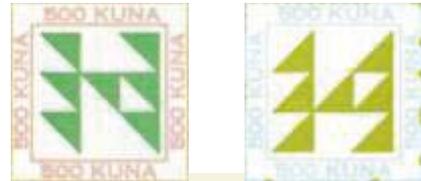
MIKROTEKST

Mikrotekst jasno čitljiv pod povećalom.

UV BOJE
Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

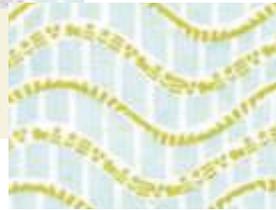
PROZIRNI REGISTAR
Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

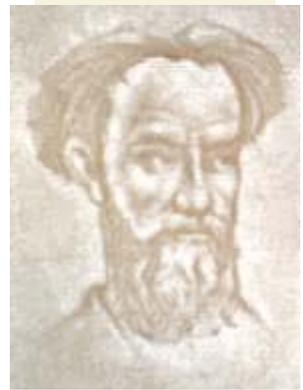
UV BOJA
Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u žutoj boji.

MIKROTEKST
Simboli jasno čitljivi pod povećalom.

VODENI ZNAK
Višetonski vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

UV BOJE i UV VLAKANCA

Zaštitne UV boje i UV vlakanca osvijetljeni ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

RELJEFNI TISAK

Tisak osjetan na dodir.

UV BOJA

Oznaka serije i serijskog broja pod ultraljubičastim svjetlom fluorescira u zelenoj boji.

MINITEKST

Tekst himne jasno čitljiv golim okom.

NARODNA BANKA HRVATSKE

RELJEFNI TISAK

Natpisi "NARODNA BANKA HRVATSKE" i "TISUĆU KUNA" osjetni su na dodir.

TISUĆU KUNA

LATENTNA SLIKA

Skriveni natpis "KUNA" uočljiv je kad se novčanica promatra plošno uz lagano zakretanje.

ZAŠITNA NIT

Zaštitna nit širine 1 mm, vidljiva na površini novčanice u nekoliko prozorčića, u kojima je natpis "1000 HK"; kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, vidljiva je kontinuirano u masi papira.

RELJEFNI TISAK

Oznaka za slijepe osobe u obliku dva kvadrata i kruga, unutar kojih je otisnut mikrotekst, osjetna na dodir.

MIKROTEKST

Mikrotekst je čitljiv pod povećalom.

UV BOJE

Zaštitne UV boje osvijetljene ultraljubičastim svjetlom fluoresciraju.

PROZIRNI REGISTRAR

Trokutasti elementi prozirnog registra s lica i naličja novčanice, kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu, savršeno se nadopunjavaju tvoreći slovo "H".

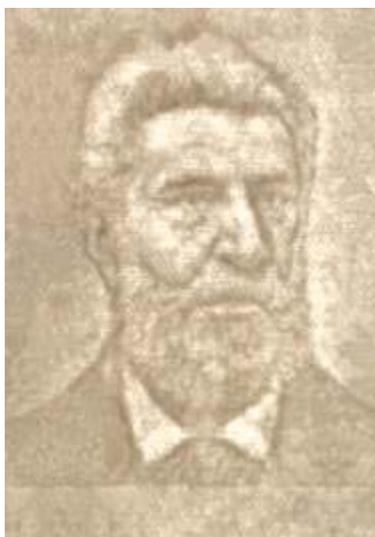
ZAGREB, 31. LISTOPADA 1993.

GUVERNER

UV BOJA

Mjesto i datum izdanja te faksimil potpisa guvernera pod UV svjetlom fluoresciraju u narančastoj boji.

VODENI ZNAK

Višetonski vodeni znak istovjetan portretu na crtežu novčanice, vidljiv je kad se kroz novčanicu gleda prema svjetlu.

OSNOVNI NAČINI PROVJERE AUTENTIČNOSTI SUMNJIVE NOVČANICE

Dodirom i prelaskom vrhovima prstiju preko površine papira, crteža i natpisa na licu novčanice

OSJETI

- ☐ jedinstvena **svojstva papira** – debljinu, čvrstoću, elastičnost, šušlavost

- ☐ **reljefnost crteža** na licu novčanice

➔ duboki tisak

- grba i teksta himne

22

- oznake za slijepe i slabovidne osobe

- oznake nominalne vrijednosti

- portreta

➔ reljefni tisak natpisa na licu novčanice

HRVATSKA NARODNA BANKA

- natpisa imena Banke

- natpisa nominalne vrijednosti

STO KUNA

- oznake nominalne vrijednosti na hologramu

POGLEDAJ

- ☐ kroz novčanicu prema svjetlu i provjeri:

- ➔ vodeni znak

- ➔ zaštitnu nit

- ➔ prozirni registar

NAKRENI

- ☐ novčanicom s jedne strane na drugu i provjeri:

- ☐ latentnu sliku

- ➔ vidljivost natpisa "KUNA"

- ☐ hologram

- ➔ unutar metalizirane trake uoči izmjenu arhitekturnog motiva, naziva novčane jedinice "KUNA" i oznake nominalne vrijednosti te prelijevanje boja na površini holograma u dužinu spektru

□ kinegram

- ➔ unutar metaliziranog četverokuta uoči portret Stjepana Radića, izmjenu položaja portreta, naziv novčane jedinice "KUNA" i oznaku nominalne vrijednosti "200" te prelijevanje boja na površini holograma u duginu spektru

24

□ prelijevajuću boju

- ➔ izmjenu prelijevajuće boje iz srebrne u zlatnu i iz srebrne u ružičastu

- ➔ veće i manje oznake nominalne vrijednosti u negativu unutar površine prelijevajuće boje

PROVJERI

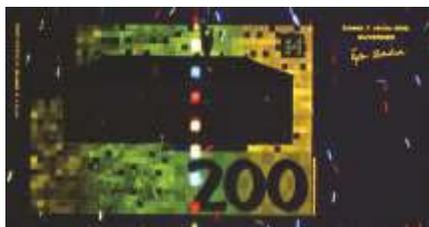
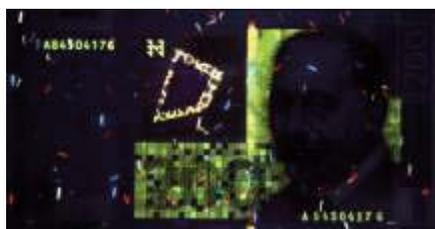
- jasnu čitljivost i oštrinu miniteksta

- uz pomoć povećala – jasnu čitljivost i oštrinu mikroteksta

- uz pomoć UV svjetiljke – UV svojstva novčanice

- ➔ tamnoljubičasti ton papira
- ➔ fluorescenciju zaštitnih končića u crvenoj, plavoj i žutozelenoj boji
- ➔ fluorescenciju zaštitne niti
- ➔ fluorescenciju zaštitnih UV boja
- ➔ fluorescenciju oznake serije i broja

DJELUJ

- provjeri zaštitna obilježja sumnjive novčanice
- ostani smiren
- ne dovodi se u opasnost
- uključi videonadzor
- obavijesti mjerodavnu osobu koja će obavijestiti policiju
- ne vraćaj klijentu sumnjivu novčanicu
- pokušaj zadržati klijenta do dolaska policije
- ne nastoj onemogućiti odlazak klijenta

PRIMJERI KRIVOTVORENJA ZAŠTITNIH OBILJEŽJA NOVČANICA KUNE

100 kuna, izdanje 1993.

- Vodeni znak

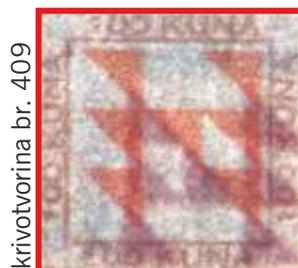
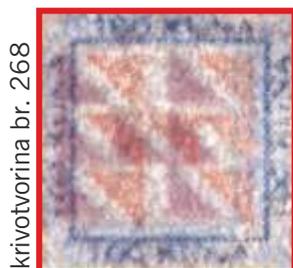
- Zaštitna nit (gledana prema svjetlu)

- Zaštitna nit (površina novčanice)

- Prozirni registar

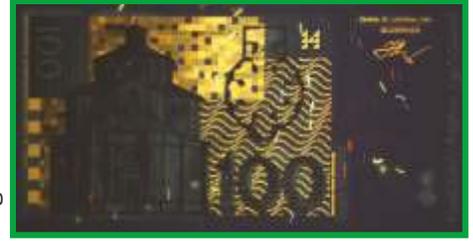

UV svojstva papira i boja (provjera UV svjetiljkom)

original

original

krivotvorina br. 354

krivotvorina br. 354

krivotvorina br. 268

krivotvorina br. 268

krivotvorina br. 409

krivotvorina br. 409

100 kuna, izdanje 2002.

Zaštitna nit (gledana prema svjetlu)

original

krivotvorina br. 412

Zaštitna nit
(površina novčanice)

original

krivotvorina br. 412

Hologram

original

krivotvorina br. 412

krivotvorina br. 412

krivotvorina br. 412

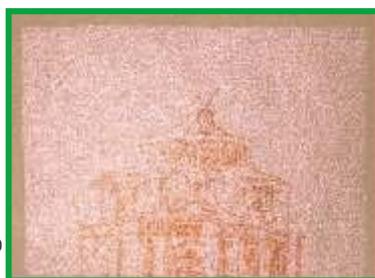

Preljevajuća boja

original

original

krivotvorina br. 412

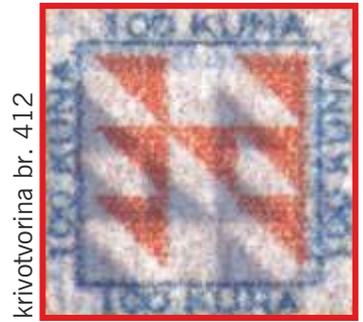
krivotvorina br. 412

Prozirni registar

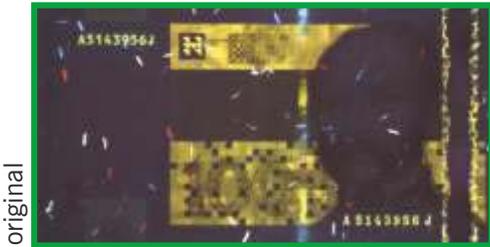

original

krivotvorina br. 412

UV svojstva papira i boja (provjera UV svjetiljkom)

original

original

krivotvorina br. 412

krivotvorina br. 412

200 kuna, izdanje 1993.

Vodeni znak

original

krivotvorina br. 308

krivotvorina br. 328

krivotvorina br. 223

krivotvorina br. 274

- ❑ Zaštitna nit (gledana prema svjetlu)

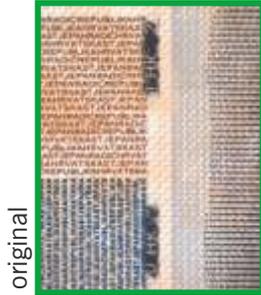
krivotvorina br. 308

krivotvorina br. 328

- ❑ Zaštitna nit (površina novčanice)

krivotvorina br. 308

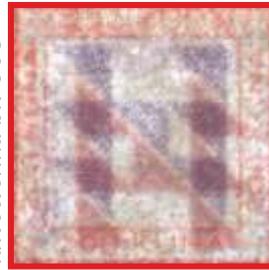
krivotvorina br. 328

- ❑ Prozirni registar

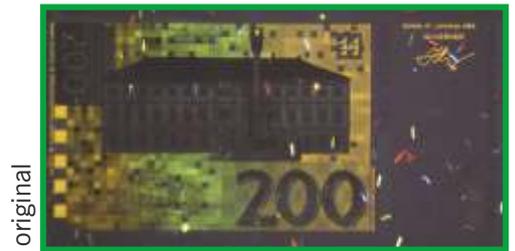
krivotvorina br. 308

krivotvorina br. 328

- ❑ UV svojstva papira i boja

krivotvorina br. 247

krivotvorina br. 245

krivotvorina br. 308

krivotvorina br. 308

krivotvorina br. 328

krivotvorina br. 328

200 kuna, izdanje 2002.

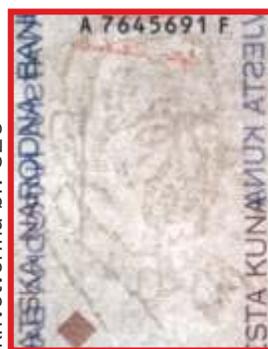
- Vodeni znak

krivotvorina br. 292

krivotvorina br. 326

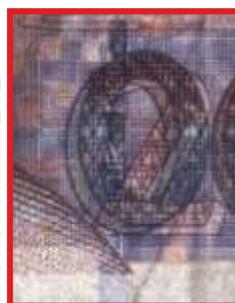
- Zaštitna nit (gledana prema svjetlu)

krivotvorina br. 292

krivotvorina br. 292

- Zaštitna nit (površina novčanice)

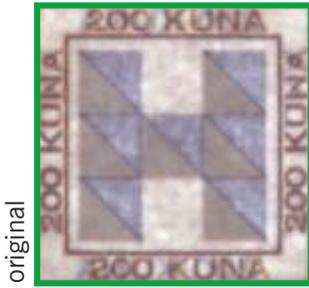
krivotvorina br. 292

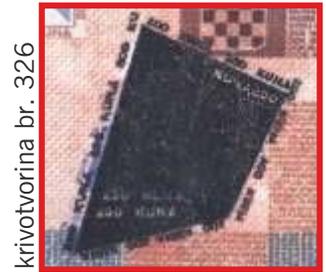
krivotvorina br. 292

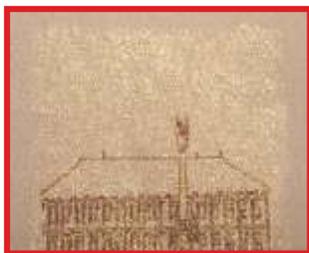
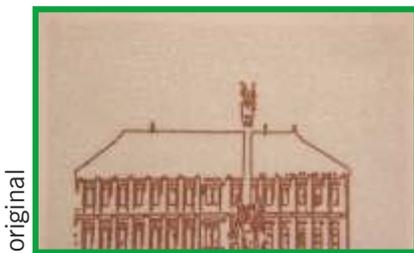
Prozirni registar

Kinegram

Prelijevajuća boja

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 326

Latentna slika i veće i manje oznake nominale u prelijevajućoj boji

original

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 326

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 292

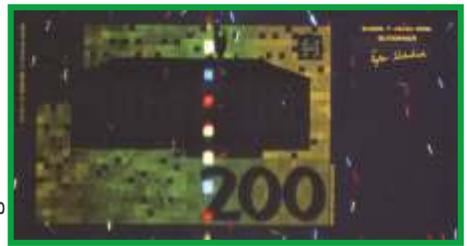

krivotvorina
br. 292

UV svojstva papira i boja (provjera UV svjetiljkom)

original

original

krivotvorina
br. 292

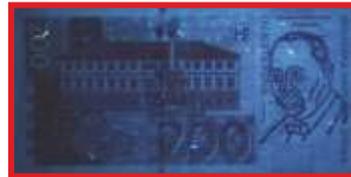
krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 292

krivotvorina
br. 292

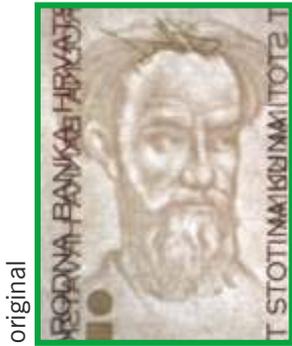
krivotvorina
br. 292

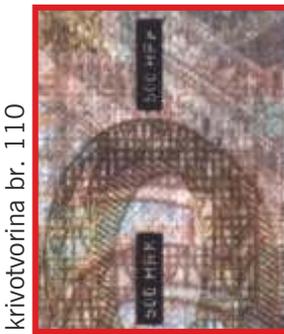
krivotvorina
br. 292

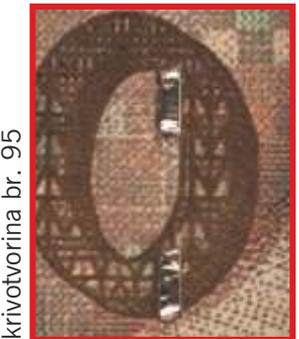
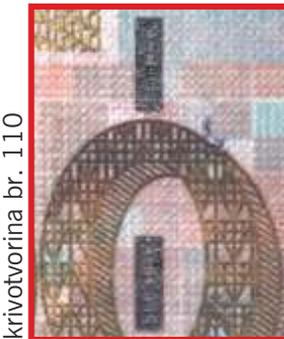
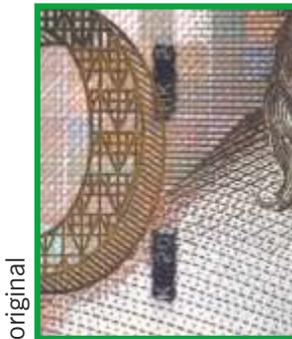
Vodeni znak

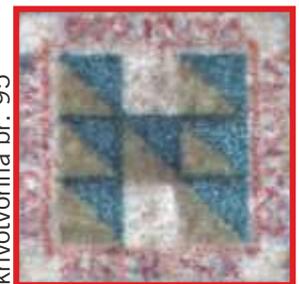
Zaštitna nit (gledana prema svjetlu)

Zaštitna nit (površina novčanice)

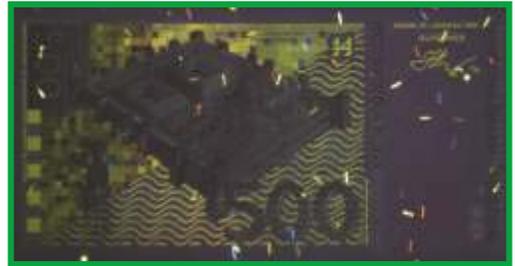
Prozirni registar

UV svojstva papira i boja (provjera UV svjetiljkom)

original

original

krivotvorina
br. 95

krivotvorina
br. 95

krivotvorina
br. 110

krivotvorina
br. 110

krivotvorina
br. 110

krivotvorina
br. 110

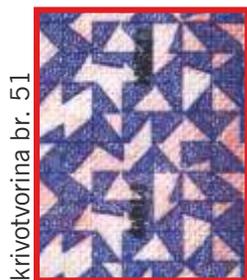
Vodeni znak

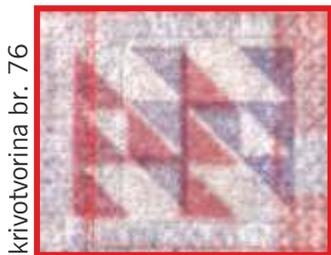
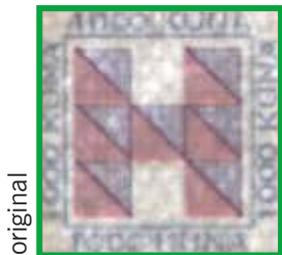
Zaštitna nit (gledana prema svjetlu)

Zaštitna nit (površina novčanice)

Prozirni registar

UV svojstva papira i boja (provjera UV svjetiljkom)

TUMAČENJE OSNOVNIH POJMOVA U OPISIVANJU KARAKTERISTIKA NOVČANICA

Radi lakšeg razumijevanja pojmova upotrijebljenih u ovoj brošuri dajemo tumačenja pojedinih riječi i izraza kojima se najčešće opisuju karakteristike originalnih novčanica i karakteristike krivotvorenih novčanica.

❑ LICE NOVČANICE

Ona strana novčanice na kojoj se nalaze svi bitni elementi karakteristični za novčanicu: naziv izdavača, glavni motiv ili lik, oznaka nominalne vrijednosti, oznaka serije i serijskog broja, glavna zaštitna obilježja itd.

❑ NALIČJE NOVČANICE

Strana suprotna licu novčanice. Obično sadrži glavni crtež, naziv izdavača, oznaku nominalne vrijednosti, faksimil potpisa ovlaštenih osoba, datum i mjesto izdanja, zaštitna obilježja itd.

❑ NEOTISNUTI DIO, RUB NOVČANICE

Dio novčanice koji se nalazi izvan okvira crteža. Služi za provjeru tona i strukture papira, na njemu se obično nalazi vodeni znak.

CRTEŽ NOVČANICE

Sve što je na novčanici izrađeno tiskom: pozadina, glavni motiv, portret, šare (gijoš), tekst, brojevi itd.

❑ POZADINA

Prvi otisnuti sloj kojim se, obično u blagim nijansama boja, prekriva površina novčanice. Gotovo uvijek pozadinu tvore linije ili šare (gijoš), a često i vrlo sitne oznake nominalne vrijednosti ili vrlo sitni natpisi, koji se određenim redom ponavljaju (mikrotekst).

❑ MIKROTEKST – MINITEKST

Tekst sastavljen od vrlo sitnih slova. Mikrotekst je čitljiv pod povećalom. Kao element zaštite obično je otisnut na pozadini ili preko vidljivih dijelova zaštitne niti.

TISAK

Sve što je otisnuto na čistom papiru novčanice, ili preko pozadine, radi postizanja vizualnog dojma koji karakterizira jednu novčanicu.

Pri izradi novčanica najčešće se primjenjuju duboka – reljefna, visoka i plošna (ofsetna) tehnika tiska, pojedinačno ili u kombinaciji. Najprecizniji detalji obično se tiskaju u dubokom tisku i ne mogu se uspješno oponašati bez specijalnih i vrlo skupih strojeva za tisak.

❑ RELJEFNI TISAK

Tehnika tiska kojom se mogu postići kompaktni i najdeblji nanosi boja tako da se boja zadržana u udubljenjima tiskovne ploče prenosi otiskivanjem na papir. Reljefni dijelovi crteža novčanice otisnuti su specifičnom tehnikom dubokog tiska (engl. intaglio printing). U toj se tehnici primjenjuju vrlo velike sile pritiska između tiskovne forme i papira. Zbog dodatnog pritiska na papir i velikog nanosa boje dijelovi crteža novčanica otisnuti ovom tehnikom imaju izrazito naglašen reljef i taktilna svojstva, što se osjeti dodirrom vrhovima prstiju.

❑ VISOKI TISAK

Tehnika tiska u kojoj su tiskovne površine uzdignute. Osnovno je svojstvo visokog tiska utiskivanje tiskovne forme u podlogu.

❑ KONVENCIONALNI OFSETNI TISAK

Indirektna tehnika plošnog tiska. Tiskovne i slobodne površine na tiskovnoj formi nalaze se u istoj ravnini, a boja se s temeljnog cilindra uz pomoć prijenosnog cilindra prenosi na papir.

❑ IRISNI TISAK

Istodobno otiskivanje dviju ili više boja s jedne tiskovne forme, zahvaljujući posebno izvedenom bojaniku. Otisak izveden takvim tiskom karakterizira kontinuiran prijelaz jedne boje u drugu na jednom tiskovnom elementu (liniji).

❑ OZNAKA SERIJE I SERIJSKOG BROJA

Određena slovna i brojučana oznaka izvedena tehnikom visokog tiska uz uporabu posebnog fonta i specijalnih zaštitnih boja. Obično je otisnuta na dva zasebna mjesta na novčanici.

❑ FAKSIMIL POTPISA

Originalni potpis reproduciran tiskom.

❑ MJESTO I DATUM IZDANJA NOVČANICA

Svaka novčanica ima otisnuto mjesto i datum izdanja novčanica, što je bitno za utvrđivanje varijante novčanice, s obzirom na to da u optjecaju mogu biti novčanice iste nominalne vrijednosti u više varijanata, koje se međusobno razlikuju po određenim manjim izmjenama, npr. po boji, zaštitnim obilježjima, faksimilu potpisa itd.

❑ OPTIČKI PROMJENJIVE BOJE

Tisak bojama specifičnog sastava, kao zaštita utemeljena na interferenciji svjetlosnih zraka kroz sloj boja. Promjenom kuta gledanja mijenja se nijansa boje onako kako je unaprijed određeno.

❑ PRELIJEVAJUĆE BOJE

Boje visokog sjaja, koje promjenom kuta gledanja mijenjaju nijansu: srebrna u zlatnu i srebrna u ružičastu.

☐ VODENI ZNAK

Nastaje tijekom izrade papira za tisak, utiskivanjem kalupa u masu papira. Jasno je vidljiv kad se kroz novčanicu gleda prema izvoru svjetlosti. Najčešće je istovjetan glavnom motivu (portretu) na novčanici, nominalnoj vrijednosti i slično.

☐ ZAŠTITNA NIT

Nit okomito ugrađena u masu papira tijekom izrade papira za tisak novčanica. Jasno je vidljiva kad se kroz novčanicu gleda prema izvoru svjetlosti. Može imati i vidljive prozorčiče s otisnutim pismom u prozorčićima ili po cijeloj dužini niti kao i neka druga zaštitna svojstva (UV luminiscenciju, magnetizam i sl.).

☐ SIGURNOSNI ZNAKOVI

Vlakanca, metalne i plastične zaštitne niti, raznobojni kružići, ugrađeni u novčanicu tijekom izrade papira za tisak novčanice ili u postupku tiska. Vidljivi su golim okom ili pod UV svjetlom.

☐ PROZIRNI REGISTAR

Elementi otisnuti obostranim istodobnim (simultanim) tiskom na licu i naličju novčanice. Kad se kroz novčanicu gleda prema izvoru svjetlosti, fragmentarno otisnuti elementi na licu i naličju novčanice savršeno se nadopunjuju tvoreći u cijelosti određeni oblik.

☐ LATENTNA SLIKA

Tekst ili slika izvedena posebnom tehnikom križanja linija otisnutih dubokim tiskom, vidljiva samo kad se novčanica promatra pod određenim kutom.

☐ HOLOGRAM – KINEGRAM

Trodimenzionalna ili dvodimenzionalna višeslojna slika izvedena na metalnoj foliji. Obično sadrži dominantni motiv, lik i/ili oznaku nominalne vrijednosti. Promjenom kuta promatranja mijenjaju se boje u duginu spektru, a lik mijenja položaj, npr. iz lijevog u desni profil. Moguća je i izmjena motiva.

RAZLUČIVOST (REZOLUCIJA)

Stupanj oštine računalno generiranih slika izražen brojem točaka po kvadratnom centimetru ili, češće, brojem točaka po palcu na ispisu pisačem.

☐ ZBROJ TOČAKA PO PALCU – DPI (engl. *dots per inch*)

Mjerna jedinica za razlučivost slike dobivene skenerom ili kakvoće ispisa pisačem. Više točaka po palcu znači veću razlučivost i kvalitetniji ispis.

PРАВНА REGULATIVA O SPREČAVANJU KRIVOTVORENJA NOVCA

Međunarodna konvencija o sprečavanju krivotvorenja novca (Ženeva, 20. travnja 1929.)

Notifikacijom o sukcesiji Republika Hrvatska stranka je Međunarodne konvencije o sprečavanju krivotvorenja novca od 8. listopada 1991. Vlada Republike Hrvatske donijela je na sjednici održanoj 21. travnja 2005. Odluku o objavljivanju Međunarodne konvencije o sprečavanju krivotvorenja novca koje je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji ("Narodne novine", Međunarodni ugovori, br. 4/2005.)

Konvencijom ugovorne stranke priznaju pravila kojima se osigurava sprečavanje i kažnjavanje prekršaja krivotvorenja novca.

U članku 3. Konvencije navedena su neposredna kaznena djela koja se trebaju kažnjavati, i to:

1. svaka prijevarena izrada ili mijenjanje novca, bez obzira na način
2. prijevarno stavljanje u optjecaj krivotvorenog novca
3. unošenje u zemlju ili primanje odnosno pribavljanje krivotvorenog novca s ciljem njegovog stavljanja u optjecaj i uz spoznaju da se radi o krivotvorenom novcu
4. pokušaj da se počini neko od prethodno navedenih djela odnosno namjerno sudjelovanje u nekom od prethodno navedenih djela
5. prijevarena izrada, primanje odnosno pribavljanje instrumenata ili drugih predmeta posebno prilagođenih za krivotvorenje ili mijenjanje novca.

Kazneni zakon Republike Hrvatske

Člankom 274. Kaznenog zakona Republike Hrvatske za onoga "*... tko izradi lažni novac, preinači pravi novac s ciljem da ga stavi u optjecaj ili tko takav lažni novac stavi u optjecaj...*" predviđena je kazna zatvora od jedne do deset godina. Istom kaznom "*... kaznit će se onaj tko pribavlja, posjeduje, uveze, izveze, prima ili prenosi lažni ili preinačen pravi novac s ciljem da ga stavi u optjecaj kao pravi... ili ga stavi u optjecaj kao pravi*". Istim člankom Kaznenog zakona predviđena je kazna zatvora do tri godine za onoga "*... tko primi lažni novac kao pravi, znajući ili saznajući da je lažan, pa ga stavi u optjecaj...*". Navedenim člankom propisana je i obveza oduzimanja lažnog novca od strane nadležnih organa.

U članku 283. Kaznenog zakona RH u kaznena djela krivotvorenja ubrajaju se i izrada, primanje, nabavljanje, posjedovanje, prodaja ili davanje na uporabu sredstava za krivotvorenje što je kažnjivo kaznom zatvora do tri godine.

Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci (“Narodne novine”, br. 75/2008., 54/2013., 47/2020.)

Sukladno člancima 76., 76.a i 76.b Hrvatska narodna banka nadležna je za tehničku analizu sumnjivih primjeraka novčanica i kovanog novca svih valuta te za poduzimanje i provođenje mjera za suzbijanje krivotvorenja tih novčanica i kovanog novca u čemu surađuje s nadležnim nacionalnim tijelima i institucijama u zemlji i inozemstvu.

Odluka o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1338/2001 o utvrđivanju mjera potrebnih za zaštitu eura od krivotvorenja i uredbe vijeća (EZ) br. 1339/2001 (“Narodne novine”, br. 138/2020.)

Sukladno člancima 3. i 4 ove odluke propisuje se postupanje obveznika sa novčanicama i kovanim novcem eura za koje postoji sumnja da su krivotvoreni te postupanje Hrvatske narodne banke s novčanicama i kovanim novcem eura za koje postoji sumnja ili je utvrđeno da su krivotvoreni.

Odluka o postupanju sa sumnjivim i neprikladnim gotovim novcem (“Narodne novine”, br. 30/2021.)

Člancima 11., 12. i 13. ove odluke propisani su postupci s krivotvorenim i sumnjivim primjercima novčanica i kovanog novca. U tim je člancima utvrđena odredba obveznika da povuku iz optjecaja sve novčanice i kovani novac za koje znaju ili imaju dovoljno razloga vjerovati da su krivotvorine. Sumnjive primjerke obveznici su dužni dostaviti na tehničku analizu u Hrvatsku narodnu banku.

A 9619540 B

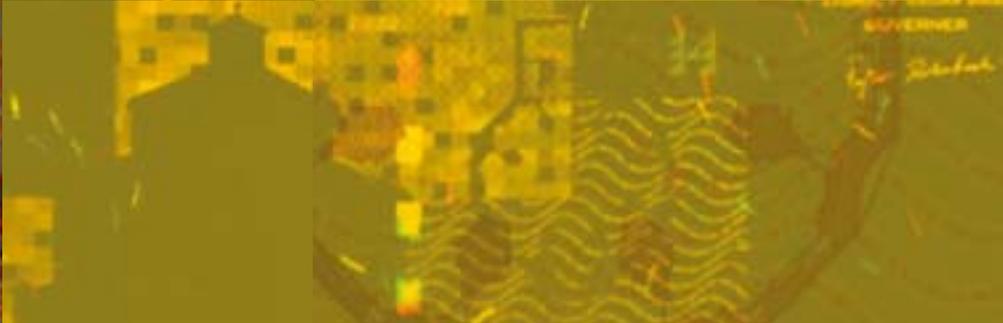
CHIEF GOVERNOR
[Signature]

A 97910 C

K00900708

CHIEF GOVERNOR
[Signature]

A 0050070 B
CHIEF GOVERNOR
[Signature]